International Theatre Institute ITI
World Organization for the Performing Arts

Maailman teatteripäivän 27.3.2015 julistus, kirjoittaja Krzysztof Warlikowski

Teatterin mestareita löytää helpommin mistä tahansa muualta kuin teatterista. Heitä ei yleensä kiinnosta hyödyntää teatteria kliseiden ja vanhojen käsitysten pönkittämiseen. He etsivät sellaisia pulppuavia lähteitä ja elämää sykkiviä virtoja, jotka yleensä kiertävät teatterisalit ja niihin kokoontuvat vanhojen maailmoiden kopioimiseen päivänsä käyttävät ihmislaumat kaukaa. Haluamme matkia sen sijaan, että loisimme omia maailmojamme, maailmoja, jotka ovat kiinnostuneita – tai suorastaan riippuvaisia – kiihkeästä keskustelusta yleisön kanssa ja sellaisista kätketyistä tunteista, jotka juuri teatteri pystyy parhaiten paljastamaan.

Tällaisesta löytyy hyviä esimerkkejä etenkin kertomakirjallisuudesta. Huomaan yhä useammin ajattelevani kirjailijoita, jotka jo sata vuotta sitten ennustivat – kylläkin hienovaraisesti – eurooppalaisten jumalten tuhon, joka syöksi sivilisaatiomme pimeyteen, jossa ei vieläkään näy valonpilkahdusta. Tarkoitan Franz Kafkaa, Thomas Mannia ja Marcel Proustia. Tähän ennustajien joukkoon laskisin nykykirjailijoista myös John Maxwell Coetzeen.

Näiden kirjailijoiden yhdessä aavistama, väistämätön maailmanloppu – enkä nyt puhu planeettamme lopusta vaan sosiaalisten rakenteiden, yhteiskuntajärjestyksen ja mullistusten romahduksesta – on meille tuskallisen tuttu. Mehän elämme tuon maailmanlopun jälkeen.

Rikollisuus leviää ja konflikteja syttyy yhä uusissa paikoissa, joita poltetaan maan tasalle nopeammin kuin tiedotusvälineet ehtivät meille raportoimaan. Samaan aikaan nuo tuhokuvat saavat meidät nopeasti kyllästymään ja ne katoavat nopeasti uutisotsikoista. Tunnemme itsemme avuttomiksi, kauhun lamauttamiksi, saarretuiksi. Emme enää pysty rakentamaan torneja, ja muurit, joita jääräpäisesti kasaamme eivät suojaa meitä yhtään miltään. Ne vain vaativat meiltä huolenpitoa ja imevät valtavan osan elinvoimastamme. Meille ei jää enää voimia katsoa portista muurin toiselle puolelle. Mutta teatterin olemassa olon tarkoituksen pitäisi olla juuri muurin taakse katsominen. Tästä katseesta se ammentaa voimansa. Teatterin tehtävä on kurkistaa sinne, minne katsominen on kiellettyä.

”Taru yrittää selittää selittämätöntä. Koska se lähtee todellisuuspohjalta, täytyy sen jälleen päätyä selittämättömään.” Näillä sanoilla Kafka viittasi Prometheus-myytin muodonmuutokseen. Mielestäni nämä sanat sopivat myös siihen, millainen teatterin tulisi olla. Teatterin tulee saada alkunsa syvimmästä totuudesta ja päätyä selittämättömään. Juuri tällaista teatteria toivon täydestä sydämestäni teille kaikille niin näyttämöllä kuin katsomossakin.

Krzysztof Warlikowski

Suomennos: Jussi Rosti, Päivi Paloposki ja Sari Havukainen
Kafka-lainaus novellista Prometheus. *Suom. Aarno Peromies, Otava 1989*

TINFO
TEATTERIN TIEDOTUSKESKUS

Meritullinkatu 33 A 2
00170 HELSINKI
www.tinfo.fi

Teatterin tiedotuskeskus (TINFO) on Suomen ITI-keskus